

3) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om optagelsesreglerne ved børnehave- og fritidspædagogseminarierne

[Af Bertel Haarder (V) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 122. Fremsat 28/3 80).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Det foreliggende forslag til folketingsbeslutning går ud på, at jeg skal tilbagetrække ministeriets bekendtgørelse af 26. september 1979 om optagelse på børnehave- og fritidspædagogseminarierne, og venstre foreslår samtidig, at jeg sætter den ophævede optagelsesbekendtgørelse fra februar 1973 i kraft igen indtil videre.

Forslaget følger den kritik op, som hr. Bertel Haarder har rejst over for mig i flere spørgsmål om ændring af den ny optagelsesbekendtgørelse. Hr. Bertel Haarder ser bekendtgørelsens bestemmelser som et udtryk for en stramning af optagelsesbetingelserne til skade for ansøgere uden HF-eksamen, studentereksamen el. lign. og ønsker altså derfor bekendtgørelsen ændret.

Jeg er helt enig med venstre i, at der bør være en bred social rekruttering til uddannelsen af børnehave- og fritidspædagoger. Som jeg tidligere ved adskillige lejligheder har gjort rede for, har dette da også været ministeriets intention ved udformningen af optagelsesbetingelserne i den ny bekendtgørelse.

De hidtidige regler – altså dem, som venstre nu vil have genindført – favoriserede gennem deres pointsystem ansøgere med student- eller HF-eksamen – disse eksaminer gav nemlig i sig selv et meget højt antal point – og i forhold til disse regler er der, sådan som jeg også tidligere har fremhævet det her i tinget, sket en åbning af reglerne. Der er efter de ny regler tale om tre ligeværdige adgangsveje inden for gruppe I. Helt på lige fod med ansøgerkategorien studenter, HFere og højere handelseksamens-folk optages der nu ansøgere med en faglig uddannelse og ansøgere med 2 års erhvervs erfaring plus 2 HF-fag. Det er, som om de folk, som har fremsat forslaget her, helt overser denne ligestilling. Herudover er der fortsat gennem

gruppe II sikret mulighed for optagelse af ansøgere, som på anden måde opfylder de nødvendige forudsætninger for at gennemføre uddannelsen.

Jeg synes, at der med de ny og mere åbne optagelsesbetingelser er skabt balance mellem det primære hensyn at skabe en bred social rekruttering og de krav, der bør stilles til de fremtidige pædagogstuderende.

Jeg har, som jeg har fremhævet, ingen aktuelle planer om at sænke optagelsesalderen på 18 år. En børnehave- og fritidspædagog bør være i besiddelse af modenhed, erfaring og en solid faglig baggrund.

Som korterevarende videregående uddannelser er uddannelserne indgået i totaldimensioneringen af de videregående uddannelser og dermed altså også i den koordinerede tilmelding. Samtidig med den ændrede udformning af optagelsesbetingelserne har ministeriet derfor også i øvrigt bygget reglerne i den ny bekendtgørelse op på en anden måde end de tidligere regler. Bekendtgørelsens systematik svarer til den, der er i de øvrige optagelsesbekendtgørelser, men der er naturligvis her, som også i de andre bekendtgørelser, taget hensyn til de enkelte uddannelsers særlige karakter og forhold.

I forbindelse med overgangen til den koordinerede tilmeldings- og optagelsesprocedure er optagelsen, som tidligere var henlagt til et centralt fordelingsudvalg, nu blevet decentraliseret, sådan at optagelser sker ved det enkelte seminarium på tilsvarende måde som ved lærerseminarierne.

Efter det hidtidige system var optagelsesbetingelserne og bestemmelserne om optagelse under adgangsbegrænsning ret kortfattet formuleret i optagelsesbekendtgørelsen. Reglerne med et udbygget pointsystem fremgik nærmere af ministeriets årlige vejledning.

I den ny optagelsesbekendtgørelse er optagelsesbetingelserne for de ansøgere, der optages gennem gruppe I – altså de tre kategorier, jeg før redegjorde for – blevet nærmere specificeret. Optagelsesproceduren for ansøgere, der opfylder disse klare og objektive betingelser, foregår som sagt ved de enkelte seminarier.

Hvad angår de ansøgere, der ikke på denne måde opfylder de nødvendige forudsætninger for at gennemføre uddannelsen, foretages der inden optagelsesproceduren ude på det enkelte seminarium en samlet central

[Undervisningsministeren]

vurdering. I direktoratets og i et dispensationsnævns vurderinger indgår bl. a. højskoleophold og erfaring fra arbejdslivet og fra sociale og pædagogiske institutioner. I vurderingen indgår også de øvrige pointgivende kriterier, som tidligere fremgik af ministeriets vejledning. Direktoratet har således – i hvert fald indtil videre – opretholdt den centrale vurdering for ansøgere med mere varierede forudsætninger. Ansøgere, som på dette grundlag skønnes at have de nødvendige forudsætninger, får efter seminariets afgørelse tildelt optagelsespladser i gruppe II.

Det er direktoratet, der hvert år fastsætter de to gruppers størrelse, og det gøres efter forrige års ansøgerfordeling. Det indebærer, at kvotaen for gruppe II i 1980 udgør 40 pct. på alle seminarierne. I øvrigt er det som bekendt i bekendtgørelsen fastsat, at denne gruppe ikke under nogen omstændigheder må blive mindre end 10 pct.

Af hensyn til gennemførelsen af optagelsesproceduren her i sommer vil det være ganske udelukket at foretage nogen ændringer eller justeringer i reglerne på dette tidspunkt. Jeg er imidlertid rede til, når vi har fået erfaringer fra optagelsen i 1980, at se på, om der skulle være tale om skævheder i forbindelse med reglerne, og også villig til så at drøfte eventuelle ændringer med uddannelsesudvalget.

Jytte Andersen (S):

Venstres forslag om ændringer i optagelsesregler til børnehave- og fritidspædagogseminarier er fremsat, som undervisningsministeren nævnte det, i forlængelse af den kritik, som venstre tidligere har fremført. Det er efter vor opfattelse en kritik, som bygger på et forkert grundlag. Venstre hævder eksempelvis, at tendensen til at kræve studentereksamen og lignende eksamen skulle være stigende. Denne påstand er ikke ganske korrekt. Der kan derfor være god grund til at understrege, hvad det er, der for den socialdemokratiske gruppe er afgørende i de nu gældende optagelsesbestemmelser.

Der er tre forhold, der især gør sig gældende. For det første, at der sikres en bred social rekruttering, en ligestilling imellem grupper af ansøgere, der har en varieret uddannelsesmæssig og erhvervmæssig baggrund. Vi anser det for et fremskridt, at an-

søgere, der har afsluttet 9. klasse plus to HF-fag samt har nogen erhvervs erfaring, og ansøgere med en faglig eller en erhvervsforberedende uddannelse optages på linje med ansøgere med studentereksamen eller lignende eksamen. Erhvervs erfaringen kan hentes både i sociale og i pædagogiske institutioner, men også udenfor. Dertil kommer dispensationsbestemmelserne, der yderligere åbner op for en endnu bredere rekruttering, idet der kan tages særligt hensyn til andre grupper af ansøgere, bl. a. kvinder, der i nogle år har passet deres egne børn.

Det kan samtidig fremhæves, at dispensationspuljen i 1980, som ministeren nævnte det, er omkring 40 pct. af samtlige optagne elever. Denne pulje er afhængig af sammensætningen af tidligere års ansøgere, men der skal dog mindst være 10 pct. af samtlige optagne elever fra dispensationspuljen.

For det andet finder vi det vigtigt, at den enkelte ansøger står over for et tilmeldingssystem, et optagelsessystem, der er klart i sin overskuelighed. Dette synspunkt er, mener den socialdemokratiske gruppe, tilgodeset i den nye bekendtgørelse, der bidrager til at sikre nogenlunde ensartede adgangsveje til de sociale og pædagogiske uddannelser. Der ved undgås både blindgyder og ressource-spild.

For det tredje er det vigtigt for den socialdemokratiske gruppe at få slået fast hensynet til forældre og børn, der senere skal drage nytte af veluddannede pædagoger. Daginstitutioner er efter vores opfattelse et gode, et sted, hvor børn i samvær med andre børn og under pædagogisk vejledning har mulighed for udvikling og udfoldelse i et socialt fællesskab. Det er også et sted, hvor forældre kan få deres børn passet i en varm og tryk atmosfære. Disse to krav til daginstitutioner betyder naturligvis, at der også i adgangen til uddannelsen må lægges vægt på ansøgerens modenhed og livserfaring. Vi har derfor ikke noget ønske om en nedsættelse af aldersgrænsen for optagelse.

Som det er fremgået af mine bemærkninger, kan den socialdemokratiske gruppe altså ikke støtte venstres forslag.

Karen Højte Jensen (KF):

Det foreliggende forslag finder vi fra konservativ side meget relevant. Sideløbende

[Karen Højte Jensen]

med regeringens arbejde med at etablere en ungdomsgarantiordning, der skal opsuge de unge, som ikke umiddelbart kommer ind i det eksisterende uddannelsessystem, skærper undervisningsministeren reglerne for optagelse ved børnehave- og fritidspædagogseminarierne, hvilket netop betyder, at mange unge fremtidig afvises og således henvises til den gruppe af unge, der skal omfattes af garantiordningen.

I folketinget er der et bredt ønske om at ændre den eksplosive strøm af unge til det almene gymnasium. Ja men hvordan forklare de unge, at de ikke skal vælge gymnasiet, når det er påviseligt, at unge med studentereksamen el. lign. på forhånd er sikret nemmere adgang til en række uddannelser, også de i dette forslag omhandlede?

Mit nære kendskab til arbejdet med børn og til personalet i børnehaver og på fritidshjem gør, at jeg tør vove den påstand, at kvaliteten af pædagogers arbejde med børn ikke bliver bedre, fordi de har en studentereksamen. En folkeskoleuddannelse afsluttet med en prøve, menneskelig erfaring også fra det virkelige liv, f. eks. som medhjælper i en børneinstitution, tæller efter min mening lige så meget som eksempelvis en studentereksamen. Den skærpselse af optagelseskravene, der er sket, vil i praksis også betyde, at mange unge vil tage to ungdomsuddannelser – altså endnu en gang ressourcspild inden for ungdomsuddannelserne.

I øvrigt er det relevant i forbindelse med denne sag at pege på en oplagt lejlighed til at give folkeskolens afgangsprøve en kompetence i forhold til de videregående uddannelser.

I cirkulæret om optagelsesreglerne eksisterer der en mulighed for at dispensere fra adgangsbetingelserne. Mindst 10 pct. af optagelsespladserne er reserveret til dette. Det har været omtalt, at i indeværende år drejer det sig om 40 pct. af pladserne, men her må det understreges, at det er på grund af en overgangsordning. Jeg vil gerne understrege, at denne dispensationsordning vitterlig er en undtagelse, som ingen unge overhovedet kan satse på.

Jeg finder, det er vigtigt, at der ikke findes urimelige blokeringer for unge, der søger ind i uddannelsessystemet, som f. eks. her i form af irrelevante optagelseskriterier.

I betragtning af, at børnehave- og fritidspædagogseminarier i høj grad frekventeres af kvinder, er det temmelig uforståeligt, at reglerne er strammet set i relation til netop denne gruppes store arbejdsløshedstal. I forbindelse med ungdomsgarantiordningen skal der gøres en særlig indsats for kvinder. Det er uhyre vanskeligt at se nogen sammenhæng i regeringens forskellige dispositioner.

Må jeg sige, at vi fra konservativ side vil gå ind i et positivt arbejde for at få ændret disse nye regler.

Poulsaard (FP):

Den konservative ordfører, fru Karen Højte Jensen, kunne ikke rigtig finde ud af regeringens forskellige dispositioner. Jeg synes såmænd, de er meget nemme at finde ud af. Vi har fået ny undervisningsminister; jeg havde troet, det var blevet lidt bedre, da fru Ritt Bjerregaard blev afløst, men livet er jo skuffelse på skuffelse. Jeg kan egentlig godt se linjen i det. Vi kan jo se, der er nogle pædagoger, der strejker hver anden dag, og som giver pokker i, om ungerne bliver passet. Disse pædagoger har nu kørt de sidste 14 dage med kæmpeannoncer i samtlige landets dagblade. Det koster enorme summer. Man skulle næsten tro, der var basis for at nedsætte lønnen for pædagoger, når de har råd til at bruge sådanne kæmpesummer. Det er klart, at den slags ting skal betales. Får man nu gennemført, at man skal have studentereksamen for at passe børn, ja, så er der basis for, at man kan få noget mere i løn, og så kan vi få flere store annoncer i aviserne, der er fyldt med løgn. Højere uddannelse garanterer ikke, at det er sandheden, man fortæller.

Der var engang en kendt minister, der sagde, at han kunne overhovedet ikke forstå, at man skulle studere i 2-3 år for at skifte ble på et barn. Jeg har selv 3; jeg har skiftet ble uden noget som helst forstudium af den slags ting, og børnene har såmænd trivedes meget godt.

Jeg rejste for nylig med toget til Korsør – nej, det var det vist ikke, det var vist oppe nordpå, det var til Kalundborg, men det er nu lige meget. Jeg var med toget til Kalundborg. I den kupé, hvor jeg sad, kom der en hel klasse unge ind; de studerede på Slagelse børnehaveseminarium. Jeg fik en mægtig dis-

[Poulsgaard]

kussion med de her unge damer – jeg kan så godt lide at diskutere med unge damer – og de fortalte mig, at de 3 år simpelt hen bare var spildt. De gik og hyggede sig og legede dernelde og havde det rart, men det, de lærte, var værdiløst. Det sagde disse unge mennesker. Jeg refererer bare til det, der blev sagt. Det tror jeg såmænd gerne.

Det slap ud mellem sidebenene på fru Jytte Andersen, hvad egentlig formålet med det hele er. Det var simpelt hen den sociale helhed. De skulle lære at fungere i det sociale fællesskab. Nej, de skal ikke – efter min mening og mange andres. Børn skal opdrages til at blive frie individualister, frie mennesker i et frit samfund, frihed under ansvar. De skal ikke føres efter nogle socialistiske, lovbetonede overtoner. Vi har lige netop set, hvordan det kunne udarte på »Byggeren« på Nørrebro, hvor vi i dag kan se i aviserne, at de søreme skulle uddannes til at blive revolutionære, de skulle uddannes til simpelt hen at vende det bestående samfund ryggen. Hvis det er det, vi skal til at bekoste en studentereksamen på, så hører alting op, men det er jo det, der er formålet. Det er da rart at få det offentligt bekendtgjort.

Jeg synes, hr. Bertel Haarder her har været meget, meget beskeden i sine krav til en omlægning af uddannelsen. Vi vil selvfølgelig støtte denne omlægning. Helst så vi den helt fjernet. Det at passe børn kan enhver, der selv har forsøgt at være far eller mor. Det er ikke noget, man behøver at have hverken studentereksamen eller HF eller handelsskoleeksamen for. Det kan enhver gøre. Derfor skulle der selvfølgelig slet ingen eksamen være og den slags ting. Det skulle være noget, man gjorde af lyst og i frivillighed.

Men kan man ikke få den, man elsker, så må man elske den, man får, og vi vil i hvert fald støtte dette forslag, så langt vore evner rækker.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

I SF opfatter vi de stramninger, der er sket i optagelseskriterierne ved børnehave- og fritidspædagogseminarierne, som et led i den adgangs begrænsning, der er til disse uddannelser, og det er vi naturligvis imod. Vi mener, at uddannelsesinstitutionerne burde udbygges, hr. Poulsgaard, da der er mangel på pædagoger, hvis vi vil give vores børn gode

opvækstvilkår, men vi er også imod de konkrete stramninger, der er sket. Vi synes, det er urimeligt, at man kræver højere og højere uddannelse for at blive optaget på disse institutioner.

Jeg mener, der er tale om stramninger, for før kunne man få 6 points for studentereksamen, men man kunne opnå det samme antal points for en 10. klasse plus en EFG-uddannelse. Jeg mener ikke, at der med hensyn til studentereksamen er lempet på forholdene. Vi er bekymrede over, at man laver disse regler for så at dispensere fra dem i ca. 40 pct. af tilfældene. Det kan afholde ellers kvalificerede unge mennesker fra at søge optagelse ved uddannelserne, og det kan medføre skel mellem A- og B-elever.

Desuden mener vi, at de sidste ændringer er for tidligt ude. Vi mener, at i det øjeblik vi har en 12 års grundskole, så vil sagen stille sig anderledes, og så vil vi være ude over al den snak om stramninger.

Jeg er glad for, at hr. Bertel Haarder ikke har taget konsekvensen af sine betragtninger med hensyn til alderskriteriet. Uddannelserne ved børnehave- og fritidsseminarierne er ikke ungdomsuddannelser, men kortere videregående uddannelser, og det er vi ganske godt tilfredse med. En af grundene til, at vi kan støtte forslaget, er, at vi mener, det er positivt, at de unge kan tilegne sig andre forudsætninger end en studentereksamen, en EFG-eksamen el. lign. De 2 år, der er, fra man er 16 til man er 18 år, kan anvendes til at få mange værdifulde erfaringer, der kan anvendes i et senere job som pædagog. Men vi er opmærksom på, at det er svært for de unge at få erhvervsarbejde, og det vil vi meget gerne ad anden vej hjælpe med til at se på.

Jeg er imidlertid ikke så glad for hr. Bertel Haarders bemærkninger om, at stramninger er blevet til efter et pres fra BUPL, og det er jeg ikke mindst utilfreds med, fordi det er i strid med sandheden. Tværtimod har de studerende og lærerne været imod genindførelse af stramningerne, medens ønsket er kommet fra rektorer og embedsmænd. De bemærkninger vil jeg derfor bede hr. Bertel Haarder tage i sig igen. Vi kan støtte forslaget og tilsi-ge en positiv udvalgsbehandling.

Ole Vig Jensen (RV):

[Ole Vig Jensen]

Venstre har haft den frimodighed at bruge det radikale venstre i argumentationen for sit forslag, og det skal jeg ikke bebrejde venstre i en god sags tjeneste. Vi tager nemlig positivt imod det beslutningsforslag, som venstre har lagt på bordet, men ser først og fremmest hen til en drøftelse i udvalget, hvor hele den problematik, der knytter sig til et beslutningsforslag, kan blive drøftet igennem, og jeg forstod på ministerens svar, at det er ministeren også rede til.

Jeg vil allerede med det samme sige, at jeg tror, det er rigtigt, at der ikke er noget at gøre ved den termin, der ligger for nu; den er så langt fremskredet, at det vil være betænkeligt at ændre ved vilkårene for den. Netop derfor har vi tilpas god tid til at få drøftet hele denne problematik igennem med henblik på fremtiden og på andre uddannelser end lige netop den, der er nævnt her.

Vi er i det radikale venstre imod den optrapning af teoretiske og akademiske krav, som finder sted på en række uddannelsesområder, ikke mindst på områder, hvor det ikke absolut er nødvendigt, eller måske oven i købet meget lidt ønskeligt. Det er naturligvis ikke, fordi vi har noget imod et højere uddannelsesniveau, tværtimod; fortsat dygtiggørelse af flest muligt af samfundets borgere er også et mål for det radikale venstre, ja, det er oven i købet en nødvendighed i et samfund, som bliver stadig mere kompliceret at leve og færdes i.

Men vi må ikke glemme, at vi i vore bestræbelser for stadig at forbedre uddannelsessystemet og højne uddannelsesniveaet har en ikke ubetydelig gruppe af borgere – og her taler vi navnlig om ungdomsgruppen – som har mange vanskeligheder ved at gøre brug af uddannelsessystemet, i hvert fald sådan som vi har indrettet det igennem de senere år. Mange af dem er meget lidt motive-rede for uddannelse, og der er også mange af dem, der direkte har vanskeligheder ved at honorere de teoretiske krav, der stilles i mange uddannelser, og det er noget, man allerede begynder at kende i folkeskolen.

Men det er mennesker, der ofte besidder betydelige menneskelige kvalifikationer og egenskaber, som vi på mange af samfundslivets områder har brug for at udnytte – og det tror jeg ikke mindst gælder det område, vi her taler om, nemlig fritidshjem- og børnehaveområdet – og derfor synes jeg, det er me-

get ønskeligt, om vi kan få indrettet optagelsesbetingelserne sådan, at de måske oven i købet i høj grad favoriserer unge, der har evner og anlæg og interesse for at gå ind i det, men ikke nødvendigvis kan opfylde de teoretiske krav, der stilles i dag, selv om jeg medgiver ministeren, at der, i den måde betingelserne er stillet op på her, trods alt netop er givet mulighed for, at der er plads for den gruppe af unge, hvis interesser vi her i særlig grad gerne vil varetage.

Vi har fået, som der jo også henvises til i den skriftlige fremsættelse, en redegørelse fra administrationsdepartementet vedrørende ungdomsuddannelserne, og der er ingen grund til at skjule, at der her afsløres en række problemer, som vi i fællesskab, minister, ministerium og folketing, må have set nærmere på, og som jeg synes – uden jeg skal gå ind i det her – klarlægger, at vi er nødt til at lave om på en række af de regler og betingelser, vi har stillet op i dag, hvis vi for fremtiden skal indrette ungdomsuddannelserne med bedre resultat, end det er lykkedes for os i dagens samfund.

Også med hensyn til selve uddannelsesinstitutionerne er der en tilbøjelighed til, at det lærerkorps, der knytter sig til disse institutioner, har en stadig højere uddannelse og derfor automatisk får lagt et niveau i den daglige undervisning, som gør, at selv om man kan komme ind på de pågældende institutioner, har man vanskeligt ved at følge med og kan altså ikke få lov at udfolde de evner og muligheder, man i øvrigt har netop for at interessere sig for børns og unges opvækstproblemer, og hvad der ellers kan nævnes i den forbindelse. Jeg tror også, at ansættelseskriterierne for lærerpersonalet på de pågældende institutioner er en sag, vi med god grund kan interessere os for.

Der er altså med baggrund i beslutningsforslaget god anledning til i uddannelsesudvalget at få drøftet tingene igennem, og jeg skal takke ministeren, fordi hun er rede til at gå ind i den pågældende drøftelse tilpas åbent ud fra det, vi her har givet udtryk for.

Steffensen (KrF): . . .

Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Chr. Christensen, ikke kan være her i dag, skal jeg kun kort meddele, at kristeligt folkeparti ser overordentlig positivt på det forelig-

[Steffensen]

gende beslutningsforslag fra venstre. Vi finder det også meget positivt, at ministeren her har tilkendegivet, at hun er rede til at se nærmere på de mange problemer, som venstre her har rejst, i undervisningsudvalget. Vi mener også i kristeligt folkeparti, at det er ganske nødvendigt at få set nærmere på disse regler, både de regler, der drejer sig om optagelse af unge, der søger ind på disse institutioner, og de regler, som drejer sig om lærerne og optagelseskriterierne for lærerne på disse institutioner.

Jeg skal tilsige kristeligt folkepartis velvilige indstilling til at behandle forslaget nærmere i udvalget.

Alfred Hansen (DR):

Det er altid godt med en grundig faglig indsigt og forståelse for og kendskab til samfundet som helhed, når man som ung skal søge optagelse til en uddannelse. Men derfra og så til at drage den slutning, som ministeren åbenbart har gjort, nemlig at man skal kræve HF eller studentereksamen, så langt bør man dog ikke gå. Der er temmelig langt mellem det at konstatere, at man må have en faglig indsigt, være i stand til at tilegne sig et teoretisk stof og samtidig have kendskabet til det omgivende samfund, og så til det synspunkt, at man absolut skal have kunnet bestå enten HF-eksamen eller studentereksamen for at blive optaget på et børnehaveseminarium.

Efter retsforbundets opfattelse bør hverken HF eller studentereksamen være en forudsætning for optagelse på et børnehaveseminarium, men det bør naturligvis heller ikke være nogen hindring. Det skal altså hverken være en forudsætning, en særlig kvalifikation eller et handicap. Mange andre kvalifikationer bør kunne tælle lige så meget netop med henblik på optagelse på børnehaveseminarium.

Endvidere vil jeg spørge ministeren, om ikke ministeren mener, at så høje kvalifikationskrav, som ministeren har lagt op til med sin bekendtgørelse, vil forøge antallet af de unge, der ønsker en gymnasieuddannelse. Jeg kunne godt forestille mig, at elever efter 9. klasse og måske et par år i huset eller anden form for praktisk arbejde gerne ville søge optagelse på et børnehave- eller fritidspædagogseminarium, men da kravene åbenbart er

enten HF eller studentereksamen eller en læringeuddannelse eller EFG-uddannelse, vil nogle måske så vælge en studentereksamen. Det er muligt, at ministeren ikke er af den opfattelse, at det vil influere på adgangen til gymnasierne; jeg mener, at der i hvert fald er teoretisk risiko derved.

Der må naturligvis være tale om reelle og saglige kvalifikationskrav, når man skal vurdere, om en ung ansøger er kvalificeret til optagelse på en eller anden uddannelsesinstitution. Men man kunne f.eks. i stedet for – og jeg vil gerne høre ministerens syn på det – indføre en eller anden form for adgangsprøve, som tager sigte på at vurdere den ansøgendes egnethed til at bestride netop det job, som vedkommende med sin ansøgning har givet udtryk for at vedkommende ønsker at blive uddannet i.

Jeg vil også gerne høre ministerens kommentarer med hensyn til dispensationer. I en folder dateret den 31. oktober 1979 fra direktoratet for folkeskolen skriver ministeren om dispensation fra adgangsbetingelserne, at »direktoratet kan give ansøgere, der er fyldt 18 år ved uddannelsens begyndelse, dispensation fra adgangsbetingelserne, hvis ansøgeren skønnes at have de nødvendige forudsætninger for at gennemføre uddannelsen.« Det er vedrørende optagelsesvilkårene til uddannelse som børnehave- eller fritidspædagog i 1980.

Jeg vil gerne have ministerens vurdering af, hvordan denne dispensationsordning vil komme til at fungere i praksis; teoretisk er der jo altså mulighed for at dispensere fra det. Skal jeg forstå det sådan, at der skulle være rimeligt store chancer for, at en ung, som ønsker en sådan uddannelse, kan få dispensation med hensyn til HF eller studentereksamen?

Jeg håber, at jeg med det, jeg har sagt her, har givet udtryk for, at retsforbundet er særdeles positivt indstillet over for det af venstre fremsatte forslag.

Bertel Haarder (V):

Jeg vil gerne takke ordførerne for en meget positiv modtagelse af forslaget. Jeg skal oven i købet hilse fra fru Mimi Jakobsen og sige, at hun desværre ikke kunne være her, men at hun på centrum-demokraternes vegne kunne tilsige varm og uforbeholden støtte.

[Bertel Haarder]

Det vil altså sige, at ministeren kommer til at stå lidt alene dels med sin påstand om, at der ikke er sket nogen stramning – det var der ingen ordførere der rigtig kunne se – dels med sin bekendtgørelse i det hele taget. Jeg vil i al stilfærdighed sige, at jeg glæder mig til, at vi får det ændret i fred og fordragelighed, sådan som ordførerne her har bedt om.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg har kun nogle ganske få bemærkninger. Den første er til fru Karen Højte Jensen, som gav udtryk for, at studenterne med denne bekendtgørelse på forhånd var sikret en nemmere adgang. Fru Karen Højte Jensen mente, at erfaring fra det virkelige liv burde tælle lige så meget som en studentereksamen. Dertil skal jeg blot henvise til bekendtgørelsen og sige, at det jo netop er det, der er sket i modsætning til tidligere. Gruppe I omfatter også den gruppe, som har erfaring fra det virkelige liv, nemlig den, der har to års erhvervs erfaring og har aflagt 2 HF-fag.

Det skal også være svar til hr. Alfred Hansen, som sagde, at når kravet var en studentereksamen eller en HF-eksamen, hvad så med den, der havde været 2 år i huset og gerne ville ind? Ja men det er jo netop den kategori, vi i modsætning til de tidligere regler har taget med ind i gruppe I og givet mulighed for at blive ligestillet med de øvrige. Derudover er der altså en dispensationsgruppe, som ikke opfylder disse krav.

Men det, jeg vil give udtryk for her ved denne første behandling – og i øvrigt mener jeg, som jeg sagde i mit første indlæg, at denne sag egner sig nok så meget til en diskussion i uddannelsesudvalget – er, at jeg er enig i den grundholdning, at adgangen til disse uddannelser skal være så åben og med så bred en social rekruttering som muligt. Når jeg har opponeret mod beslutningsforslaget, som det foreligger, er det, fordi jeg oplever de regler, der fandtes tidligere, og som forslagsstillerne ønsker sat i værk igen, som en klar favorisering af dem, der har en studentereksamen, fordi den forlods gav 6 points, og da antallet af optagelsespoints – det har svinget lidt fra år til år – har ligget på 6, 7, 8, vil det sige, at den altovervejende del af pointene er hentet ind igennem studentereksamen. Det vil sige, at studenterne har været klart favoriseret ved den gamle

ordning. Nu har man 3 grupper, som er ligestillede med studenterne, og hvis man skulle undgå det og følge f.eks. fru Karen Højte Jensens forslag, var det, der skulle til, i virkeligheden en ny paragraf i bekendtgørelsen, hvor der skulle stå: studenter formenes adgang til denne uddannelse, og det forestiller jeg mig ikke at nogen kan tænke sig. Men de går nu, i modsætning til tidligere, ind på linje med en række andre.

Fru Marianne Bentsen-Pedersen brugte et eksempel på stramningen, hvor hun gjorde opmærksom på, at en 10. klasse plus EFG førhen var ligestillet med studentereksamen. Ja, i dag er det en 9. klasse plus EFG, der er ligestillet med studentereksamen, og derudover er der kommet en tredje gruppe ind, som også er blevet ligestillet med studentereksamen, nemlig den, der har to års erhvervs erfaring og har HF-eksamen i dansk og ét fag mere. Det er en klar åbning i forhold til de tidligere regler.

Det, jeg har ønsket at udtrykke i dag, er blot, at jeg er enig i de intentioner, der er givet udtryk for her, om en åbning af uddannelsen, og så må vi diskutere forslaget nøjere i udvalget. Jeg mener altså, at den bekendtgørelse, der foreligger, er et udtryk for disse intentioner, men det må vi diskutere nøjere igennem i uddannelsesudvalget.

Karen Højte Jensen (K.F.):

Jeg ønsker ikke – naturligvis ikke – at studenter skal formenes adgang, men jeg har siddet i mit arbejde og givet masser af erhvervsorientering til unge, og jeg har den erfaring, at når de ved, at de, hvis de har en studentereksamen, faktisk får adgang til disse uddannelser, er det givet, at de tager en studentereksamen for at dække sig ind.

Det er da rigtigt, at erhvervsarbejde indgår i adgangsbetingelserne, men dertil skal man jo altså også bestå prøve i to HF-fag. Hvis man nu forestillede sig, at unge kunne tænke sig at tage til udlandet og være i huset et års tid eller noget andet, kan de altså ikke komme ind, så jeg mener stadig væk, at det er en favorisering. Selv om der ikke direkte står, at det skal være studentereksamen, er det dog en af de ting, der åbner muligheden for på forhånd at være sikret adgang, og det synes jeg er betænkeligt, netop når vi ønsker at vende strømmen væk fra gymnasiet. Vi kan

[Karen Højte Jensen]

ikke, hvis vi ikke har noget i hånden, sige til de unge: ja men I kan godt uden en studentereksamen.

Bertel Haarder (V):

Det, der gør, at ministerens forsikringer ikke er troværdige, er, at hun jo har taget disse nye regler fra førskolebetænkningen, hvor der ganske klart argumenteres for, at der skal være en stramning. Argumentationen genfinder man oven i købet i ministerens svar, som er optrykt i forslaget, nemlig de såkaldte stigende faglige krav. Det er muligt, de er der, men der er altså tydeligvis her i folketinget et flertal, som mener, at det ikke skal gå ud over de unge mennesker, som ikke har taget en studentereksamen eller en faglig uddannelse, men som alligevel kunne være kvalificerede til at komme på et børnehaveseminarium. Det, ministeren siger, virker ikke troværdigt, fordi førskolebetænkningen så ganske klart ønsker en stramning, og fordi det er førskolebetænkningen, som er fulgt her, det er ikke BUPL; det erkender jeg klart over for fru - Marianne Bentsen-Pedersen. Man har i bladet Børn og Unge skrevet til mig, at dér har jeg skudt forbi, og at BUPL også er imod disse bestemmelser, hvormed ministeren og førskolebetænkningen altså står med hele ansvaret for det.

Så vil jeg sige til dette med, at der er tre ligestillede grupper: ja men hvorfor står der så 10 pct.? Hvad skal vi med det tal på 10 pct.? Er det ikke, fordi vi begyndte at råbe op om det, at ministeren nu forsikrer, at det er 40 pct., og det skal det åbenbart blive ved med at være. Hvorfor står der så 10 pct.? Hvad var det for et skråplan, man dér var inde på?

Så vil jeg gerne til sidst sige, at vi åbenbart er mange, som er enige om, at studenterne måske havde en lidt for stor fortrinsstilling tidligere, da de fik disse 6 points forlods, og kan vi snakke os frem til, at det skal være 4 eller 5 points, skal det i hvert fald ikke komme an på venstre.

Til allersidst vil jeg blot gøre opmærksom på, at med de gamle regler var det sådan, at havde man blot ét års erhvervs erfaring og dertil et enkelt år i en børnehave, var det nok, at man havde været et halvt år på højskole, så kunne man stå helt på lige fod med studenterne, når man søgte om optagelse.

Det kan man ikke med de nye regler i dag; dér er man afhængig af, at man hele tiden har en minister, som lader være med at benytte sine egne 10 pct., men holder dem oppe på 40 pct. Det er det, der er det utålelige ved den bekendtgørelse. Man var oven i købet, hvis man blot havde været med til lidt fritidsvirksomhed, oppe på 7 points og havde altså mere end studenterne. Det vil sige, at der blandt de 18-årige var to grupper, nemlig dem, der havde brugt de sidste tre år på at gå i gymnasiet, og dem, der havde brugt dem på erhvervs erfaring, et højskoleophold og et år i en børnehave. Dér var der en fuldstændig ligestilling, og det er den, vi altså ikke rigtig kan se der er i dag.

Men jeg vil ikke forlænge diskussionen og kræver ikke, at ministeren skal give nogen som helst indrømmelse her. Lad os glemme, hvordan den bekendtgørelse er; lad os i fællesskab udmønte de fælles intentioner, vi her har udtrykt, til klart og tydeligt at få lavet nogle enkle kriterier, som ikke kan vække den modstand, som disse har vakt.

Alfred Hansen (DR):

Jeg synes, ministerens fortolkning af de indlæg, der har været i første omgang, er noget fordrejet, idet ministeren ligesom stillede i udsigt, at man faktisk skulle indføre en pasus om, at studenter skulle formenes adgang. Det er aldeles ikke det, der har været kendetegnende for de ordførerindlæg, der har været. Spørgsmålet har været, om det er rimeligt at stille som kvalifikationskrav HF eller studentereksamen for at blive optaget som uddannelsessøgende på et børnehave- eller fritidsseminarium.

Noget helt andet er, at vi her har et klassisk eksempel på, hvordan man ad administrativ vej kan foretage den slags ændringer med hensyn til kvalifikationskrav, og ministeren er naturligvis i sin gode ret til at gøre det, for det sker i overensstemmelse med de bemyndigelser, som loven giver ministeren, men det burde måske mane til eftertanke hos folketinget i al almindelighed med hensyn til at skrive under på en blankoveksel, når vi lovgiver her i folketinget, om ikke det havde været rimeligere, at f. eks. uddannelsesudvalget var blevet orienteret om, hvilke planer ministeren og direktoratet havde; så havde vi måske undgået denne debat og havde undgå-

[Alfred Hansen]

et at stille ministeren i den situation, at ministeren har et flertal imod sig mod det, som ministeren her har sat i værk.

Jeg stillede nogle spørgsmål til ministeren, som ministeren ikke svarede på – jeg går ud fra, at det skyldes forglemmelse – nemlig med hensyn til, hvordan man skal fortolke dispensationsmulighederne. Skal de fortolkes sådan, at man kan blive fritaget for dette krav med hensyn til HF eller studentereksamen for at blive optaget på de nævnte uddannelsessteder? Der skrives i folderen fra direktoratet for folkeskolen, at der kan gives en sådan dispensation, hvis ansøgeren skønnes at have de nødvendige forudsætninger for at gennemføre uddannelsen. Hvad har ministeren tænkt sig skulle være gældende, for at man kunne få en sådan dispensation? Hvad lægger ministeren i formuleringen »de nødvendige forudsætninger«?

Jeg spurgte endvidere, om ikke ministeren mente, det ville påvirke elevtallet i gymnasierne i opadgående retning – måske i beskedent omfang, men alligevel i opadgående retning – når man laver sådanne restriktive adgangskrav. Altså: hvor mange ville frekventere gymnasierne, hvis man havde den gamle ordning, og hvor mange ville frekventere gymnasiet med den nye? Mener ministeren ikke, at der i sidste tilfælde ville være lidt flere elever, selv om de måske faktisk slet ikke havde ønsket det, men altså er nødt til at tage den, da det nu er en nødvendig forudsætning for, at de kan få denne uddannelse?

Jeg mener, der er mange andre måder, på hvilke man både kan tilegne sig viden og samtidig få et grundigt kendskab til, hvordan tilværelsen er også uden for hjemmets fire vægge, nemlig ved ophold i udlandet, på højskoler, ved husligt arbejde, fagligt arbejde og meget andet.

Endelig vil jeg gerne lige have ministerens kommentar til mit forslag om, at man måske burde overveje at indføre en lille adgangsprøve, så man netop udelukkende kunne fokusere på elevens egnethed til den pågældende uddannelse.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Fru Karen Højte Jensen gav udtryk for, at hun i sit arbejde har givet vejledning til masser af unge, som netop i forbindelse med

denne uddannelse har givet udtryk for, at de ønsker at få en studentereksamen for at være sikre på at komme ind.

Jamen her er jo beviset for, at de gamle regler favoriserede studenterne, for disse masser af unge har jo skullet søge optagelse netop under de gamle regler, og efter dem var det, hvis man ville være sikker på at komme ind, vigtigt at have en studentereksamen, fordi den gav så mange points, at de kom ind.

Hr. Bertel Haarder taler om, at de gamle regler kunne give ligestilling med studentereksamen; hvis man – jeg skal ikke gentage de ting, hr. Bertel Haarder sagde – gjorde dette og hint, fik man lige så mange points som studentereksamen. Ja, det er rigtigt, men de gamle regler forbød jo ikke studenterne at supplere også med højskoleophold og fritidsundervisning, og hvad der ellers var pointgivende. Det vil altså sige, at studenten stadig væk forlods havde det fortrin, at han havde disse points, således at han, når han supplerede på linje med de øvrige, stadig væk var et hestehoved foran.

Hr. Alfred Hansen mente ikke, at jeg havde svaret på hans spørgsmål. Det beklager jeg; jeg skal forsøge at gøre det. Der blev spurgt om behov for dispensationsmuligheder fra HF og studentereksamen. Jeg bliver nødt til at henlede hr. Alfred Hansens opmærksomhed på optagelsesbetingelsernes § 1, stk. a, som siger, at en afsluttet 9. klasse i grundskolen eller dertil svarende undervisning og med HF i 2 fag, der skal være dansk og et andet fag, og 2 års erhvervs erfaring giver adgang til disse uddannelser. Der er altså ikke tale om et eksplicit krav om studentereksamen. Punkt b hedder: en gennemført lærlinge-, EFG- eller anden erhvervsforberedende uddannelse af mindst 2½ års varighed. Punkt c hedder: studentereksamen, HF eller højere handelseksamen. Men dér er disse to kommet helt på linje med studentereksamen, og hvis man vil have studentereksamen placeret længere ned, er der altså kun mulighed for at sige, at studenters adgang på en eller anden måde skal begrænses til disse uddannelser, og det mener jeg dog ikke kan være rimeligt.

Hr. Alfred Hansen spurgte også, hvad der ville blive taget i betragtning i forbindelse med optagelse i gruppe II. Det redegjorde jeg for i mit første indlæg, hvor jeg sagde, at

[Undervisningsministeren]

der i både direktoratets og dispensationsnævnets vurderinger bl. a. vil indgå højskoleophold, erfaringer fra arbejdslivet, fra sociale og pædagogiske institutioner samt i øvrigt de kriterier, som var pointgivende under de tidligere forhold. Der er altså tale om en udvidelse, en højere grad af ligestilling, idet man har taget andre grupper ind og ligestillet dem med studenter og HF-folk, og derudover har man sagt, at der er mulighed for at dispensere også fra disse krav, hvis man skønner, at folk er egnede til at få denne uddannelse. Der er altså tale om en åbning af det, men jeg kan kun gentage mit løfte om at drøfte disse ting i udvalget, for hvad enten hr. Bertel Haarder tror på min troværdighed eller ej – og jeg må jo lære at leve med det, hvis han ikke tror på den – er det altså ikke min intention at skærpe disse krav.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af dags dato meddeler indenrigsministeren, at han ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give folketinget en skriftlig

Redegørelse om hovedstadsrådet.
(Redegørelse nr. VII).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Den af statsministeren i går givne redegørelse (Redegørelse nr. V) vil komme til for-

handling i tingets møde i morgen, torsdag den 8. maj 1980.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udenrigsudvalget (7/5 80):

Udtræder: Lis Starcke

Nyt medl.: Ib Christensen

Udenrigsudvalget (7/5 80):

Udtræder: Tove Nielsen

Nyt medl.: Christophersen

Udtræder: Ellemann-Jensen

Ny stedf.: Tove Nielsen

Arbejdsmarkedsudvalget (7/5 80):

Udtræder: Mimi Jakobsen

Nyt medl.: Arne Melchior

Erhvervsudvalget (7/5 80):

Udtræder: Birgith Mogensen

Ny stedf.: Brusvang

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 7/5 80 om hovedstadsrådet.
(Redegørelse nr. VII).

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

1. Indledning.

I folketingssamlingen 1972–73 vedtog folketinget den gældende lov om et hovedstadsråd, lov nr. 331 af 13. juni 1973, der senere har undergået visse mindre ændringer. Med vedtagelsen af denne lov etableredes med virkning fra den 1. april 1974 en ny kommunal struktur i hovedstadsområdet, idet der ud over de eksisterende kommuner og amtskommuner blev oprettet et nyt kommunalt led, hovedstadsrådet, navnlig til varetagelse af plankoordinerende opgaver.

Hovedstadsrådet adskiller sig fra andre kommunale enheder på flere forskellige områder. Rådet er således indirekte valgt af kommunalbestyrelserne i Københavns og Frederiksberg kommuner og amtsrådene i Københavns, Frederiksborg og Roskilde amtskommuner, ligesom hovedstadsrådets udgifter ud over ved statstilskud dækkes ved bidrag fra de 2 kommuner og de 3 amtskommuner.